

Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання

Силабус навчальної дисципліни

Основи комунікативної лінгвістики – 4 кредити ЄКТС

Викладач: Волянюк Інна Оверківна – кандидат філологічних наук, доцент

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	<i>Основи комунікативної лінгвістики</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Шифр Навчальної дисципліни	<i>ВД</i>
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Волянюк Інна Оверківна</i>
Науковий ступінь	<i>Кандидат філологічних наук</i>
Вчене звання	<i>Доцент</i>
Посада викладача	<i>Доцент кафедри української мови і літератури та методик їх навчання</i>
Електронна адреса кафедри	<i>kufsd@ukr.net</i>
Контактний телефон викладача	<i>067 9822810</i>
Профайл викладача	<i>https://kogpa.edu.ua/images/main_dir/kaf_ukr_susp/sklad/info/volyanyuk.pdf</i>
Е-mail викладача	<i>inna.volianuk@ukr.net</i>
Профайл дисципліни	<i>https://kogpa.edu.ua/uk/golovna/struktura-akademii/humanitarno-tekhnolohichni-fakultet/kafedra-ukrainskoi-filolohii-ta-suspilnykh-dystsyplin</i>
Розклад консультацій	<i>Очні консультації; платформа Zoom</i>
Час проведення	<i>Середа; 14:00–16:00</i>
Місце проведення	<i>Аудиторія №15</i>

ПЕРЕКВІЗИТИ	<i>Курс «Основи комунікативної лінгвістики» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: сучасна українська літературна мова, українська мова за професійним спрямуванням, психолінгвістика, соціолінгвістика та ін.</i>
ПОСТРЕКВІЗИТИ	<i>Базові знання в галузі комунікативної лінгвістики; вміння здійснювати комплексний аналіз комунікативних ситуацій.</i>

Анотація

Курс „Основи комунікативної лінгвістики” викладається як додатковий у циклі лінгвістичних дисциплін. Це напрям сучасної лінгвістики, пов'язаний із міждисциплінарними проблемами. **Предметом** його дослідження є процеси спілкування людей із використанням живої природної мови та урахуванням усіх складників комунікації (фізичних, фізіологічних, соціальних, гендерних, контекстних, ситуативних, семіотичних та ін.).

Мета: ознайомити здобувачів із основами комунікативної лінгвістики, яка досліджує загальні закони спілкування людей за допомогою природної мови.

Завдання:

- розв'язання загальних наукових проблем, пов'язаних із формуванням знань про комунікативні процеси загалом, рухом інформації в комунікації;
- вивчення проблем організації засобів мови (мовного коду) у різноманітних типах спілкування;
- дослідження проблем міжособистісних стосунків у спілкуванні, зокрема в екстремальних і конфліктних умовах, а також вивчення законів і правил кооперативного спілкування як в одномовному середовищі, так і в міжкультурній комунікації;
- формування практичних навичок безконфліктного спілкування під час дискусій, ділових розмов, переговорів тощо; відпрацювання рекомендацій щодо досягнення високого рівня етики спілкування, культури мовлення загалом;
- навчання практичному аналізу комунікативних ситуацій, які мають місце в щоденному житті й зафіксовані в кращих зразках художньої літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні **знати:**

- сутність, категорії комунікативної лінгвістики та її взаємозв'язки з іншими галузями знання;
- предмет і завдання комунікативної лінгвістики;
- методи комунікативної лінгвістики;
- функції спілкування;
- типи спілкування;
- моделі комунікації;
- компоненти та канали комунікації;
- форми мовного спілкування;
- складові комунікативного акту;
- аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації.

Здобувачі повинні **вміти**:

- визначати методи комунікативної лінгвістики,
- аналізувати типи спілкування;
- аналізувати моделі комунікації та самостійно їх будувати;
- вибирати форми мовного спілкування;
- називати й аналізувати складові комунікативного акту та аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації;
- самостійно здійснювати комплексний аналіз комунікативних ситуацій.

Викладання навчальної дисципліни «Основи комунікативної лінгвістики» спрямоване на формування у магістрантів відповідних професійних компетентностей:

Інтегральна

Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, володіння навичками міжособистісної взаємодії під час вирішення професійних завдань.

Фахові

ФК 2. Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення спілкування у професійній сфері.

ФК 7. Здатність демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних і соціокультурних контекстах.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Володіти комунікативною компетентністю (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти).

ПРН 5. Демонструвати знання категоріального лінгвістики, літературознавства.

ПРН 6. Знати особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс сучасності.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Природа, компоненти і форми комунікації

Тема 1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики. Методи комунікативної лінгвістики. Сутність категорії комунікативної лінгвістики та її взаємозв'язок з іншими науками. Текст як основна одиниця комунікативної лінгвістики.

Тема 2. Спілкування і комунікація. Функції спілкування. Види і типи спілкування. Компоненти і засоби комунікації. Механізми спілкування. Основні закони спілкування. Моделі комунікації.

Тема 3. Природа, компоненти і форми комунікації. Компоненти і засоби комунікації. Канали комунікації. Вербальні та невербальні компоненти спілкування. Зворотний зв'язок у комунікації. Класифікація форм мовного спілкування. Організація діалогу. Організація полілогу.

Змістовий модуль 2. Засоби мовного коду в комунікації

Тема 4. Загальна характеристика складових комунікативного акту. Сутність комунікативного акту. Прагматичні аспекти комунікації. Компоненти комунікативного акту, пов'язані з учасниками спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії спілкування. Мовна й комунікативна компетенції мовців. Комунікативний кодекс.

Тема 5. Складові комунікативного акту. Дискурс – як базова категорія комунікативної лінгвістики. Типи дискурсів. Текст і дискурс. Типологія текстів. Мовленнєвий жанр. Мовленнєвий акт у структурі повідомлення.

Тема 6. Міжкультурна комунікація. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. Комунікативні табу. Невербальні особливості міжкультурної комунікації. Невдачі у міжкультурній комунікації.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Укласти термінологічний глосарій із курсу «Основи комунікативної лінгвістики» (не менше 20 позицій).

2. Виконати комплексний комунікативний аналіз текстового фрагмента (твір художньої літератури за власним вибором).

Методи навчання: лекція, бесіда, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький, метод аналізу мови.

Методи контролю: перевірка усних відповідей; написання тестів; перевірка завдань, що виносяться на самостійне опрацювання; перевірка ІНДЗ.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота										ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль №1-2											
Т 1	Т 2-3	Т 4	Т 5-6	МК	Т 7-8	Т 9-10	Т 11	Т 12-13	М К		
5	5	5	5	20	5	5	5	5	20	20	100

T1, T2 ... T14 – теми практичних занять; 5 – найвищий бал, який отримує студент на практичному занятті; М.К. – модульний контроль.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література Основна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2009.
2. Холод О. Комунікаційні технології. Київ, 2019.
3. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ: Наук. думка, 1992.
4. Городенська К.Г. Дери́вація синтаксичних одиниць. Київ: Наук.думка, 1991.
5. Загнітко А.П., Данилюк І.Г. Українське ділове мовлення: професійне та непрофесійне спілкування. Донецьк, 2004.
6. Загнітко А.П. Морфологічні категорії в системі предикатності і предикативності речення. Київ, 1990. 68 с.
7. Культура фахового мовлення: навчальний посібник / за ред. Н.Д.Бабич. Чернівці, 2006.

Допоміжна

1. Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ: Рідна мова, 1998.
2. Воляннюк І. О. Політичний дискурс в умовах російсько-української війни: лінгвістичний аспект. Закарпатські філологічні студії. Вип. 23. Т1. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 47-52.
3. Загнітко А.П. Український синтаксис (науково-теоретичний і навчально-практичний комплекс). Ч.І.: Навч. посібник. Київ: ІЗМН, 1996; Ч.ІІ. Київ: ІЗМН, 1996.
4. Федорова О. Сучасний український мас-медійний дискурс як предмет гендерної та когнітивної лінгвістики : освітні інновації. *Рідна школа*. 2007. №6. С. 67-68.
5. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2010.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет: кодекс добрих манер і правил поведінки. Київ: Знання, 2006.
7. Kostusiak N., Shulska N., Semashko T., Tiutiuma T., Masytska T., Volianiuk I., Sydorenko O., Demeshko I., Radko A., Sadvynycha M. Thematic and Functional-Style Diffuseness of Vocabulary in Modern Media Texts. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. Vol. 14, Issue 1, Spec. Issue XLI. P. 66–71. URL : https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/papers/A_11.pdf (Web of Science, Q3)
8. Дубровський Р. О., Воляннюк І. О. Культура інтернет-спілкування в україномовному секторі мережі. *KREMENETS SCIENCE: OPEN AIR, АБО НАУКА В КРОСІВКАХ*. Випуск V. *Litteris et Artibus: нові горизонти*. Випуск V: збірник наукових статей / за заг. ред. Р. О. Дубровського. Кременець : КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2020. С. 48-53.

Політика дисципліни

Магістранти допускаються до підсумкового контролю за умови, якщо вони відвідували аудиторні заняття та ними виконано всі види завдань, передбачених робочою навчальною програмою курсу. Здобувачі заочної форми навчання, які не мають можливості відвідувати аудиторні заняття, можуть працювати дистанційно на платформах «ZOOM» і «MOODLE».

Працюючи дистанційно або ж при виконанні письмових практичних / тестових завдань, неприпустимим є порушення академічної доброчесності. Зокрема, усна відповідь повинна бути ґрунтовною та не містити перефразування чужих висловлювань; цитуючи думки науковців, необхідно вказувати автора та джерело; практичні завдання повинні бути виконані самостійно тощо.